

سال ۲۰۰۹ میلادی به عنوان سال بین المللی زبان های در حال از بین رفتن (زبان های اقلیت ها) اعلام شده بود که در افغانستان به منظور انکشاف معارف متوازن و تدریس زبان های سوم در مناطق مربوطه شان کنفرانس بین المللی به این مناسبت برگزار شده بود که در پایان این کنفرانس تعدادی از دانشمندان و فرهنگیان زبان های کشور ایجاد یک نهاد فرهنگی و حمایه از زبان مادری را ضرورت دانسته و بر اساس آن «بنیاد ملی حمایت و انکشاف فرهنگ و زبان های افغانستان» را که متشکل از نماینده گان ۹ زبان بود، تاسیس و آن را رسماً در وزارت عدلیه به طور قانونی ثبت و راجستر نمودند که نخستین تلاش این بنیاد برگزاری سیمینار «ارزش های زبان مادری» را در تالار کنفرانس های وزارت اطلاعات و فرهنگ است که در این سیمینار برای نخستین بار بروشوری با محتوای واحد به همه زبان ها چاپ و برای اشتراک کنندگان توضیح شد و هم چنین شعارها به ۹ زبان نوشته شده و در تالار نصب گردیده بود که رسانه ها این شعارها را در تلویزیون ها نمایش دادند. این نخستین گام رسمی برای زبان های سوم بود. بروشوری که به زبان شغنائی نشر گردیده بود؛ اینک برای معلومات علاقمندان پیکش می شود که ارزش تعلیم و تربیه به زبان مادری را برای یک کودک نشان میدهد.

**نهان زف تیر آموزین
بی غله بشری حق**

نهان زف تیر آموزین بښاگردین ارد بی بشری حق ادی دین، قانون، علمی تحقیقین ات فکٹ ملی ات بین المللی قاعده بین بشهندی ات نهف ثبوت سذجن.

قانونیت: پاک قرآن، ملک اساسی قانون، معارف نصاب ات فکٹ بین المللی بشری قانونین اساسی تیر نهان زف تی آموزین کودک اند اکدس حق ادی بی وی کیفیتدار ات بی برابر آموزین ته نه سوند.

(۱). عظیم الشان قرآن: الروم سوره، ۲۲ آیه مفهوم اساس تیر آسمونین ات زمهذ پیدا چیداو ات زهین ات رنگین (از خدای) قدرت نبوتونه بین ادی دی اندی فهمجازین ارد اکوی قوم زف تیر پیغمبر باشچ سذج ادی (پیغموم) وپښا ارد رښنایگی کینت.

شغنائی

مهمش نهان زف تیر یاد چید تلهبهم!

شرح حالت:

(۱) قاعده اند، فکه ملت ات اساسی قانون دی مسئله سی قبول چورج، معارف وزارت مردم خاینبین اردی دوس پوس مثبت جواب لوفج ات کابل پنهان دی کم و تم کار شروع چورج، مگم :

(۲) عمل اند: غل مس صد هزارین افغانین مکتبین ات پوهنخی بین اند خو نهان زف آموزین از خو مسلم حق بی بهره ریذج.

**نهان زف تیر آموزین، خراک، هوا ات
صحت خدمتین فرېد جناو کودک اساسی
حق.**

احل پوند:

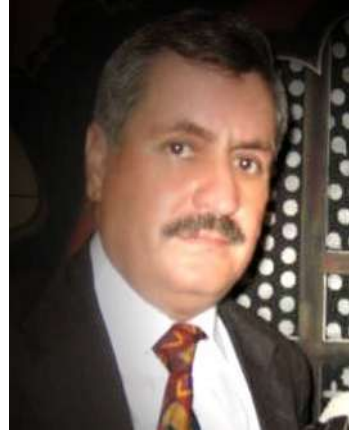
(۱) دولت فکه ملک افغان بښاگردین ارد مکتبین ات پوهنخی بین اند نهان زف تیر آموزین جهت عملی ات فراخ پروگرامین جور ات پیاده کینت.

(۲) مردم از دولت، ملی شورا ات ملل متحد خو خامتین همبښگی تیر دووم نید ادی وپښ اولادین ارد دی حق دهبین . اکدی رقم تیر خو اولادین شوق تیر فهرین ادی اکدی خو حق تلهبین ات وهذ صنفین ات مکتبین اند آموزین کښن ادی نهان زف تیر فید.

(۳) جمعی اطلاعین مردم صدا فرېت اند کومک کښن.

دکتور خوش نظر پاميرزاد

اول میزان ۱۳۹۱

مهش نهن زف تير يانچيد تلهبهم!

نهن زف تير آموزين يي غله بشري حق:

نهن زف تير آموزين بناگردن ارد يي بشري حق ادې دين، قانون، علمي تحقيقات ات فكت ملي ات بين المللي قاعده بين بشندي ات نهف ثبوت سذجن.

قانونيت: پاک قرآن، ملک اساسي قانون، معارف نصاب ات فکت بين المللي بشري اساسي قانونين تير نهن زف تير آموزين کودک اند اکدس حق ادې بي وي کيفيتدار ات يي برابر آموزين ته نه سؤد.

(۱) عظيم الشان قرآن: الروم سوره، ۲۲ آيه مفهوم اساس تير آسومنين ات زمهذ پبدا چيداو ات زفبن ات رهنکين (از خذای) قدرت نبونونه بين ادې دي اندي فهمچازين ارد اکوي قوم زف تير پيغمبر بابنچ سذج ادې (پيغوم) وبف ارد ربننايکي کبنت.

(۲) افغانستان اساسي قانون

۱۶ ماده: پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوچي، پشه يي، نورستاني، پامبري ات ملک اند دگه رواج سخن زفبن مابين ارد پښتو ات دري دولت رسمي زفبن.

۴۳ ماده: دولت مکلف ادې فکه افغانستان اند برابري معارف زياتچيد ات مدينه جبري آموزين قيداو ارد تاثيردار پروگرام طرح ات تطبيق کبنت ات نهن زف سبهق نبد ارد وي منطقه اند ادې وم تير گهپ خه ذهبن، پوند یکموار کبنت.

۳) معارف نصاب: مکتبپن اند سبھق ڈپد وم زف تیر سؤد ادی اساسی قانون اند سچل سځن فد. (۷ ماده)

۴) بشری حقپن ببنخه: بشر حقپن جهونی اعلومیہ بیوم ماده کودکپن حقپن قبولچید نومه،

از مکتب اند کودک نهن زف زوپستاو کودک زوپستاو

CRC ۲۸، ۱۷، ۲۹، ۳۰ ماده بین ات یونسکو مدیرپن جرگه ۲۰۰۱ سال اعلومیہ ات تکاف دگه جهونی پیمونپن اساس تیر نهن زف تیر آموزش یی بشری حق ادی دولتپن مکلف ادی خو مردم ارد ته دی حق دهکپن.

* ۱۹۹۲ سال دسمبر مپست ۱۸ عمومی نیثتاو ۱۲۵/۴۷ فیصله نومه

* ملل متحد منشور

* دسته جمعی زیدک ات گناه یپن ارد از پرا یتاوت جزا پیمونپن

* نژادی فرقیچید فکه رقمپن تیر زخ ستاو جهونی پیمونپن

* مدنی ات سیاسی حقپن جهونی پیمونپن

* اقتصادی، فرهنگی ات اجتماعی حقپن جهونی پیمونپن

* مذهبی ات عقیدتی اساس تیر هر رقم نابرابری ات فرقیت زخ ستاو اعلومیہ

ضرورت ات فایده یپن:

۱) روحی نهف: اعتماد ات باور، از روحی عقده یپن خلاص ست، تیز احساساتی لایقی (EI)، از ناکومی ات نامبذی احساس خلاص ست، خو تیر باور، یی برابر ات حوصله دار شخصیت اندیداو.

۲) پیداگوژیکی نهف: چغنگ یانچید، کلمه بین بقوت دُخیره، اساسی موضوع تیز زبنتاوات تعبیر، دیگه زفین بشهند یانچید، تفاهم ات فهمونتاواند بقوتی، تیز ذهنی – یا IQ تردوستاواند، از آموزین بشهند نهف ییداواند، جهونیت (گلوبلایزیشن) قتیر خو برابر چیداواند.

علمی اثباتچید:

نوجیندن ۳۰ سال اند ۱۵۰ غله تحقیقنبن ثابت چورج ادی:

- * از مکتب کودک نهن زف زوپستاواند، کودک زوپستاواند
- * اگه کودک نهن زف پبیرفت تیر توجه خه سؤد، دگه زفین ات دگه علمین یانچید آسؤن کبنت
- * نهن زف قتیر یکجا دگه زفین سرچید از خلکپت بیو یگه تیر اند فایده دار تاثیر کشت
- * کودک نهن زف آموزین تر پراتید کودک دگه قابلیتین مس بقوت کبنت
- * اکوی وخت ادی نهن زف یانچید تیر ذانج خه سؤد، کودک اکادمیکی رشد ارد ته از پرا نیازد بلکه وی ته بقوت کبنت
- * کودک نهن زف وی وخت لپ ضرر فرید ادی از اولونث نهن زف ارد شرایط برابر نه سؤد (اکدسگه کودک اند تفاهم ات فهمونتاواند لپ قینی یین)
- * نهن زف تیر آموزین باید از ۱- ۱۲ صنف ات قاپی پوهنتون فکه دوره ارد برابر سؤد. ات اکدی بلاد تیر دگه زفین ات علمین مس وی ارد درس ذانج سؤد

ملی فایده یین:

- ۱) ملی وحدت / ملی هویت بقوتی
- ۲) ملک یی برابر پبیرفت
- ۳) هر رقمث محرومی ات فرقچید از بین ییداواند
- ۴) مدنی جومعه بقوت ست
- ۵) دولت ات مردم مابین ارد ارتباط خبن ست

٦) معارف اند مردمن معقول نماينده گي

٧) پېښرفت ارد منبع بين عدل تير بهن چيد

٨) اجتماعي قيني بين ات نادر نظري پوند انجيفد

شچ حالت:

١) قاعده اند فكه ملت ات اساسي قانون دي مسئله يي قبول چورج، معارف وزارت مردم خاينبين اردي دوس پوس مثبت جواب لوقج ات كابل بنهر اندي كم و تم كار شروع چورج؛ مگم:

٢) عمل اند: غل مس صدهزاربن افغانين مکتببن ات پوهنخی بين اند خو نهن زف آموزبن از خو مسلم حق بي بهره ريذج.

**نهن زف تير آموزبن، خراك، هوا ات صحت خدمتبن فرېد
جناو كودك اساسي حق**

احل پوند:

١) دولت فكه ملك افغان بناگردبن ارد مکتببن ات پوهنخی بين اند نهن زف تير آموزبن جهت عملي ات فراخ پروگرامبن جور ات پياذه كبت.

٢) مردم از دولت، ملي شورا ات ملل متحد خو خاستبن همپننگي تير دووم زيد ادي وېف اولابن ارد دي حق نهدبن. اكدي رقم تير خو اولادبن شوق تير قهربن ادي اكدي خو حق تلهبين ات وهذ صنفبن ات مکتببن اندآموزبن كنبن ادي نهن زف تير قيد.

٣) جمعي اطلاعبن مردم صدا فرېيت اند كومك كنبن.